

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. II. An, & qualis necessitas excuset à furto?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

fallacia & majori Reipublicæ detrimento, uti hic fieret: nam inter reliquas conditiones requiritur etiam hæc: ut faciat cum damno minori debitoris; oppositum au-

tem hic accideret: nam Princeps supponit sufficientem militem pro justa defensione esse sub signis, quæ suppositio falleret cum periculo communis damni.

§. II.

An & qualis necessitas excuset à furto?

304. **V**Ox furtum propriè semper significat injustam rei alienæ usurpationem per num. 282. unde S. Thom. hic q. 66. Art. 5. Manifestum est, inquit, quod omne furtum est peccatum: unde quando q. 32. Art. 3. ad 1. & alibi docet, Monacho in extrema proximi necessitate, licitum esse furari ad Eleemosynam dandam sumit furtum improprie, nempe pro acceptione rei alienæ.

Hinc patet quam absurda, & scandalosa sit thesis 36. ex damnatis ab Innocent. XI. *permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi*: loquitur enim thesis de furto strictè tali, quod generaliter prohibetur utpote intrinsecè malum, & juri naturali contrarium septimi Decalogi præcepti *non furtum facies*, si enim non esset prohibitum, tunc licitum foret accipere alienum invito rationabiliter ejus Domino, quod est implicancia in terminis.

Quia tamen aliquando fas est accipere sibi alienum, quin acceptio sit furtum, inquiritur an non tantum in extrema, sed etiam in gravi necessitate id liceat. Verum quia nulla certa differentia contradistinguit clarè extremam à non extrema seu à gravi necessitate, hinc fit ut necessi-

tates, quas alij vocant extremas, alij inter valdè graves computant apud Sanch. *Lib. 1. Consil. c. 5. dub. 5. n. 4.* unde si in valdè gravi necessitate, seu quasi extrema, aut gravissima non perveniente ad extremam clancularia alieni acceptio est furtum, etiam erit, etsi fiat in extrema, vel si in hac cessat esse furtum, eo quod tunc Dominus nequeat esse rationabiliter invitus, etiam desinet esse furtum in valdè gravi, evadentque res ad usum communes naturali æquitate, & justitia id postulantes, cum DEUS privatorum Dominium, sive jure naturali per occupationem, sive labore proprio, sive positivo gentium comparatum videatur noluisse extendi, ut resistat etiam valdè graviter indigenti, quia ex primaria institutione bona fortunæ sunt ordinata ad sublevandam omnium necessitatem, stante enim valdè gravi necessitate tenetur Dominus consentire, ergo acceptio clandestina tunc non est furtum, etsi fortè modus accipiendi Domino displiceat, *Less. L. 2. c. 12. à n. 71.* advertens etiam id non licere, quando Dominus est in pari indigentia, aut si status illius notabiliter læderetur, quia scilicet caret bonis superfluis, aut quando malum accipientis

piensis aliter averti potest, spesque alterius remedij non est omnino sublata, unde negat excusare necessitatem quovis modo gravem etiam nuditatis, morbi, famis sufficere ad hunc effectum sed eam solum, quæ valdè gravis est, & ex qua facilè devenitur ad extremam, nisi tempestivè præveniatur.

Eodem sensu gravem necessitatem sumptam tuetur Lugo *Disput. 16. n. 154.* quod liberet à furto, & plures alij, quorum sententiam sic restrictam non damnari in allata damnata propositione, docet Didacus Hurtadus *Dissert. 22. Theologia reform. num. 6. addens num. 20.* Non videri improbandam, at inter plures Authores contentione solum videri de nomine necessitatis extremæ, de re autem convenire: sic tam ad evadendum periculum mutilationis membri principalis, quam mortis concedunt equum proximi conscendi posse, etsi periculum mutilationis nolint dici necessitatem extremam, sed valdè gravem, ac extremæ æquiparari.

Est quidem certum, quod periculum mortis sit necessitas extrema, sed quod sit sola hæc facilè nequit constare, cum alij sat communiter apud Suar. *Disput. 7. de Chart. sect. 1. n. 4.* extremis adnumerent evidens, ac urgens periculum mutilationis, perpetuam amentiam, addit ipse his periculum totius famæ, aut omnium fortunarum.

Vocemus igitur inquit cit. Hurtad. *num. 22.* extremam necessitatem, quæ certo est talis, nempe evidens mortis periculum, fatendum tamen est dari alias æquivalentes tali extremæ, ut si periculum non quidem sit mortis corporalis, sed mali alterius, quod moraliter loquendo ipsa

morte gravius possit aestimari, ita ut prudenter quis optet mori potius, quam id pati uti est amentia perperua, stuprum violentum, vita amarissima & similia in quibus absque peccato potest desiderari mors, puta inquit Hurtadus *Dissert. 8. à num. 57.* ut quis liberetur à morte severiore per carnificem infligenda à gravi infamia, terro carcere, nimia paupertate, à morbis, aut doloribus continuis, alijsque id genus diuturnis malis, quibus vita præsens redditur nimis laboriosa: unde Ecclesiastici 30. dicitur *melior est mors, quam vita amara.*

Exposita sic necessitate extrema & quasi extrema, seu valdè gravi, id est tali, ex qua, nisi tempestivè succurratur, facilè devenitur ad extremam, superest ut explicetur necessitas gravis, ut contradistincta à communi, ne etiam hic contingat confusio, eam autem cum cit. Hurtado *Dissert. 22. n. 25.* appello omnem illam ex Suar. quæ pressus homo nequit sibi subvenire ex proprijs, sed eget alterius auxilio ad evitandum grave aliquod damnum salutis, honoris, statûs, famæ, fortunarum vel similibus bonorum, in quo sensu sat communiter recepto est evidentissimum non omnem necessitatem gravem esse ferè, aut propè extremam, atque adeo nec adeo gravem, ut à furto excuset, gaudeatque privilegio extremæ, quo etiam non gaudet jactura rei familiaris vel statûs justè acquisiti. His elucidatis.

305. Dicendum est surreptio in evidenti extrema, aut valdè gravi necessitate caret vitio furti, secùs in gravi ut contradistincta à communi. Prima pars est omnium. Secunda affirmata est autoritate scripturæ & ratione explicata numero priore.

priore: Moraliter enim æquivalet extre-
maz, adverti que cit. Hurtadus num. 23.
ex S. Thom. in 4. distinct. 15. q. 2. Art. 1.
prope finem non esse expectandum, ut
necessitas ultima, seu extrema sit actu
contracta, sed sufficit ex parte accipientis
metus ejus adeo gravis, ac probabilis, ut
satis prudenter cadat in virum constan-
tem.

Pars tertia probatur: quod talis ne-
cessitas nullum præbeat egenti jus ad sur-
reptionem, seu Dominus sit rationabili-
ter invitus, atqui hoc ipso surreptio est
furtum, ergo. Major probatur hic ex S.
Thoma q. 66. Art. 7. sed quia, inquit,
multi necessitatem patientes, & non
potest ex eadem re omnibus subveniri,
committitur arbitrio uniuscuiusque di-
spensatione propriarum rerum, ut ex
eis subveniat necessitatem patientibus.

Ex quo sic Argumentor: vel omnes e-
gentes habent jus ad ea necessaria, vel
non, sed unus aut duo determinati; non
hoc secundum, quia nulla Authoritas de-
terminavit à quo divitum, & cui egenti
subveniendum præ alijs: non etiam pri-
mum: quia tale jus ob frequentiam gra-
viter egentium est impossibile ob impos-
sibilitatem ex eadem re omnibus subveni-
endi, & Respublica, ut observat Les-
sius, plena foret furtis, rapinis, nul-
laque pax servare posset.

Dixi in conclusione quod necessitas
debeat esse evidens: nam talem expressè
requirit cit. loco D. Thom. mox sub-
dens: Si autem sit adeo evidens, &
urgens necessitas, ut manifestum sit in-
stanti necessitati de rebus occurrenti-
bus subveniendum esse, puta cum im-
minet periculum personæ, & aliter sub-

veniri non potest, tunc licitè potest si-
ve manifestè, sive occultè ex rebus sub-
latis alienis sua necessitati subvenire.
Ratio autem est, quod nisi sit evidens
necessitas extrema, aut valde gravis præ-
valeat jus certum Domini per n. 301. con-
tra debitum non liquidum, sitque me-
lior conditio possidentis, quam egentis.

306. Objicies primò si extremè,
aut quasi extremè egens citra furtum pos-
set surripere, haberet jus Justitiæ ad sur-
ripiendum, consequenter dives obliga-
tionem ex Justitia ad dandum, sed hoc fal-
lit, cum teneatur solum dare ex misericor-
dia, vel charitate, aliàs etiam post transa-
ctam necessitatem teneretur restituere.

Respondeo primò cum communiore
ex Vasq. Distinguo majorem: haberet jus
justitiæ ad surripiendum, postquam di-
ves agnoscitur nolle dare, aut non datu-
rus etiam rogatus concedo majorem (tunc
enim pauper habet jus ad rem, cui citra
injuriam dives, etsi habeat Dominium,
resistere non potest, & si resisteret, vim
vi posset repellere, Hurtad. n. 15.) ante-
quam agnoscatur nolens sponte dare nego
majorem. Quare dives nolens dare spon-
te, peccat non in legem justitiæ, sed
misericordiæ, & charitatis, obligatur
tamen ex justitia non resistere volenti oc-
cupare, postquam sponte non vult dare;
sic Distincta majore pariformiter distin-
guitur minor, ad cujus probationem ne-
gatur restituendi obligatio (nisi aliquid
pateretur damnum emergens pauper occa-
sione violenter impeditæ occupationis rei
necessariæ. Hurtadus num. 37.) justi-
tia enim non obligat, dum damnum non
perseverat, sed est pure præteritum, uti
hic fit.

Re-

Respondeo secundò cum Laym. L. 3. *tract. 3. p. 1. c. 1. à n. 85.* Sanch. L. 1. *Consl. c. 5. dub. 5. n. 39.* Carden. *crisis Theolog. Disput. 20. à num. 85.* Concedo majorem eamque ulterius probo primò quod DEUS dederit hominibus Dominium cum onere rigoroso succurrendi extremè egenti, seu inierit contractum innominatum, *do ut des, aut do ut facias*; sed si ita est, egens habet jus ad rem adversus divitem, ergo. major probatur: ex Sanctis Patribus secundum quos, ut constat ex textibus apud Cardenas à n. 90, panis & vestimentum superfluum divitis est panis famelici, & vestimentum, sed si est panis famelici &c. & non erogans invasor alienorum extremè egens habet jus ad rem ergo.

Confirmatur ex Petro Hurtado, omnis homicida peccat contra Justitiam, sed denegans Eleemosynam extremè egeno, est hujus homicida, ita D. Ambros. apud Gratianum *dist. 86. c. pasce, pasce*, inquit, *fame morientem, si non pavisti, occidisti*. Consonat Ecclesiasticus c. 34. *panis egentium vita pauperis est, qui defraudat illum, homo sanguinis est*, quæ verba Lyran. exponit de extrema necessitate cit. Hurtad. 2. 2. 10. 2. D. 159. §. 28.

Eadem major probatur secundò ratione: DEVS ut Author naturæ condidit omnia communia, seu cum jure à quovis usurpandi, quantum fuerit necesse, cui juri in rerum divisione non præjudicavit ut Author naturæ, nec præjudicare poterat, ergo dum per divisionem sunt singulis bona applicata, his non est datum Dominium sine onere succurrendi extremè indigis, & sic habent jus ad rem non determinatè, id est, non respectu hujus rei v. g. pecunia potius, quam cibatio-

rum, sed indeterminatè cum jure eligendi, & reterminandi, quod maluerit, Dominio, sive jure in re remanente penes possessorem, donec egeni occupent. Res occupanda ab egeno non est formaliter communis, uti erat ante divisionem, aliàs quivis posset occupare, sed est æquivalenter communis soli egenti, quatenus respectu hujus habet eundem effectum, quem haberet respectu omnium, si esset formaliter Communis.

307. Objicies secundò, quando dives tenetur graviter succurrere, potest graviter egens surripere simpliciter necessarium ad evitendam egentiam (excedens hanc quantitatem peccat contra Justitiam Carden. n. 115.) sic dives tenetur graviter, seu sub mortali succurrere graviter egenti saltem ex superfluis, ut Cardenas à n. 22. tradit velut sententiam ex Principijs intrinsecis certam, cum plerique Doctores oppositam ut improbabilem, in conscientia non tutam censurent Suarez de *charitate Disp. 7. sect. 3. n. 6.* Petrus Hurtad § 82. *Gran. &c. ex Matth. 23.* ubi Christus docet multos damnandos propter denegatam pauperibus Eleemosynam: *Ita maledicti &c. esurivi enim & non dedistis mihi manducare: & Luca 16.* Dives epulo est *Sepulcrum in inferno* ob denegatam mendico Lazaro Eleemosynam, sed hæc, & alia Testimonia scripturæ, & Sanctorum Patrum exponi non possunt de extrema necessitate: quia Lazarus non egebat extremè utpote existens in civitate opulenta, in tali enim mendici nunquam extremè egent. Deinde extrema necessitas est rarissima, unde de hac non loquitur Christus apud Matthæum, ubi adducit ut quid valde commune damnationi reproborum, tum (quia esurietis, sitis

stis, nuditas stat sine extrema necessitate. Probatâ sic minore Syllogismi probatur etiam major: Si enim graviter tenetur dives succurrere graviter egenti, habet Dominium cum onere graviter egenti succurrendi, consequenter hic habet jus ad rem respectu quantitatis necessitatis ad evitendam egentiam.

Ob hoc argumentum Cardenas n. 127. & ad propositionem 36. Innoc. Dissert. 23. n. 21. asserit, graviter egentem posse surripere quantum est necesse simpliciter, sine vitio furti, quin damnationis censuram incurrat servatis decem conditionibus, inter quas præcipua est, ut unicus sit ejusmodi pauper: quia quando multi sunt, urget, argumentum allatum ex S. Thoma n. 305. secunda, ut evidens sit hunc divitem habere superflua naturæ, & status &c. sed complexum hujusmodi decem conditionum est moraliter impossibile, ut sufficienter colligitur ex his duobus omissis cæteris proinde non damnatur de sententiæ speculatione, eam non tamen ut falsam etiam sub ijs conditionibus rejicit n. 34. quia etiam sub illis graviter egens non habet pro se rationes evidentes, & dives est certus possessor rerum suarum.

Respondeo ad argumentum: nego majorem ad probationem Distinguo, si habet Dominium cum onere ex misericordia, aut charitate succurrendi graviter egenti hic habet jus ad rem nego; si habet dives Dominium cum onere ex justitia succurrendi egens habet jus ad rem concedo.

Pro Reliquis nota primò quod viro nobili, & gravi potius sit mendicandum, quam utendum medijs furtivis, aut vio-

lentis, ita Didacus Hurtad. Dissert. 22. n. 32. ex communi strenue propugnata à Maldero 2. 2. q. 32. dub. 6. dicente: pudorem contrarium nec esse sanctum, nec Christianum, sed vanam hominum superbiam, quibus involuntaria paupertas probrosa apparet: est sane laboriosa, sed qui laborando, vel serviendo potest comparare necessaria ad vitam non eget valde graviter &c.

Nota secundò cum eodem Hurtado n. 33. quod clandestina acceptio alienæ rei sapius excuset à furto ratione licentiæ, quam alter ex misericordia, aut alia virtute dare tenetur, non quod præcisè licentia ex aliqua virtute sub peccato debita se sola inmediate faciat licitam acceptionem, sed quia exinde prudenter præsumitur Dominum non rationabiliter esse invitum quoad substantiam (etsi clandestinus modus fortè ei displiceat, quæ displicentia non est peccatum mortale, Lugo Dissert. 16. n. 140) aliàs in dubio præsumi posset alterius peccatum nempe denegatio licentiæ illi illicita, si rogaretur.

Nota tertio ex Laym. l. 3. tract. 3. p. 1. c. 1. n. 5. haud facillè damnandum peccati mortalis, qui à divite præsertim prius rogato auferit, quantum necesse est ad sublevandam gravem necessitatem.

Nota quarto negandum esse, quod ubi est locus Justitiæ, non sit locus Eleemosynæ, aut écoatta, etsi enim Justitia sit debiti solutio, Eleemosyna vero necessitatis subventio, uterque tamen titulus potest concurrere, ut si debeas centum Petro hic autem incidat in urgentem necessitatem.

Nota quinto valde esse difficile doctrinaliter discernere quisnam? cuiusnam?

nam? quantum? ex quibus bonis? in qua necessitate? Eleemosynam dare teneatur; & adhuc operosius est in facti contingentia decernere, an re vera hic, & nunc concurrant omnia necessaria, ut Dominus judicet se in usu rerum suarum postponendum esse pauperi E. g: utrum habeat bona illa superflua vitæ, vel statui, unde satisfieri debet urgenti necessitati. Et licet plenè constaret esse divites, ac superfluis abundare, ex quibus est subveniendum extremè, aut valde gra-

viter egenti, debet adhuc insuper conlatare, quod alia media minus incongrua deficient, quid enim si alij sint in promptu, qui necessitati essent subventuri eam non rogati, sed duntaxat consilij ipsius? quid si pauperi petenti opportuna subsidia non deerunt, & quidem etiam secreta, si ita velit, ut consulat verecundiæ cit. Didacus Hurtad. n. 24. inde deducens id, quod jam in notatiõne prima expressimus.

ARTICVLVS QVINTVS.

De iniustitia in bonis famæ, & honoris.

308. **F**ama secundum Theologos est bona multorum estimatio de aliquo concepta circa ejus vitam, & mores, seu ut ait Haunold, tr. 2. n. 495. de bonis nostris, ut sunt virtutes, ingenium, Doctrina, divitiæ, forma, nobilitas, valetudo bona, gratia, favor Principum &c.

Honor est testificatio de alterius Excellentia, seu Eminentia supra alios, cujus intuitu ab his debeat illi reverentia, & submissio: unde differt à laude, quod hæc præscindat, an propter bonum laudabile quis sit præferendus alijs: & patet: quomodo DEUS, ac Princeps possit honorare subditos, nempe testificando dignos, quibus se alij submittant,

Fama proximi violatur primo actibus internis, scilicet judicio temerario, opinione temerariâ, suspitione & dubitatione. Judicium temerarium est firma animi sententia de malitia alterius levis indicij formata: est semper peccatum ex genere suo mortale, ita S. Thom. 2. 2. q. 60. Art. 3. nisi excuset defectus plenæ advertentiæ. Qualitas materiæ in eo non est explicanda, quia hæc in genere moris non mutat ejus speciem, Tamb. Exped. Conf. L. 2. c. 9 § n. 3.

Suspicio vel est simplex intellectus inclinatio in unam partem præ alia absque ullo determinato assensu, vel secundum alios est deliberatus, sed imperfectus, & levis assensus cum magna formidine oppo-